

Date: 19th December-2025

MS ACCESS MA'LUMOTLAR BAZASINI BOSHQARISH TIZIMI

Rasulova Barchinoy

Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi kasbiy ta'lim agentligi

Buxoro viloyati kasbiy ta'lim boshqarmasi

G'ijduvon tuman 2-son texnikumi

Informatika va AT fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada Microsoft Access dasturining imkoniyatlari, tuzilishi va ma'lumotlar bazasini yaratishdagi o'rni yoritib berilgan. MS Access yordamida jadvallar, so'rovlar, formalar va hisobotlar yaratish jarayonlari tushuntirilgan. Shuningdek, dasturdan ta'lim jarayonida va amaliy faoliyatda foydalanish afzalliklari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: MS Access, ma'lumotlar bazasi, jadval, so'rov, forma, hisobot, ma'lumotlarni boshqarish.

Аннотация: В данной статье рассматриваются возможности и структура программы Microsoft Access, а также её роль в создании и управлении базами данных. Описываются процессы создания таблиц, запросов, форм и отчётов. Также раскрываются преимущества использования MS Access в образовательной и практической деятельности.

Ключевые слова: MS Access, база данных, таблица, запрос, форма, отчёт, управление данными.

KIRISH

Axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida katta hajmdagi ma'lumotlarni saqlash, qayta ishlash va boshqarish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ma'lumotlar bazasi bilan ishlash bu jarayonning asosiy qismi hisoblanadi. Microsoft kompaniyasi tomonidan ishlab chiqilgan MS Access dasturi foydalanuvchilarga ma'lumotlar bazasini qulay va samarali boshqarish imkonini beradi.

MS Access kichik va o'rta hajmdagi ma'lumotlar bazalarini yaratish uchun mo'ljallangan bo'lib, ayniqsa ta'lim muassasalarida o'quvchilarni ma'lumotlar bazasi asoslari bilan tanishtirishda keng qo'llaniladi.

1. MS Access dasturi haqida umumiy tushuncha

MS Access — bu ma'lumotlar bazasini boshqarish tizimi (MBBT) bo'lib, Microsoft Office paketiga kiradi. Dastur foydalanuvchiga ma'lumotlarni jadval ko'rinishida saqlash, ular ustida turli amallar bajarish va natijalarni qulay shaklda chiqarish imkonini beradi.

MS Access quyidagi imkoniyatlarga ega:

Ma'lumotlar bazasini tez va oson yaratish;

Ma'lumotlarni tartibli saqlash;

So'rovlar orqali ma'lumotlarni tahlil qilish;

Formalar yordamida qulay kiritish;

Hisobotlar orqali natijalarni chop etish.

Date: 19th December-2025

2. MS Access asosiy obyektlari

MS Access dasturida ma'lumotlar bazasi bir nechta asosiy obyektlardan tashkil topadi:

2.1. Jadval (Table)

Jadval ma'lumotlar bazasining asosiy qismi bo'lib, barcha ma'lumotlar aynan jadvalda saqlanadi. Jadval ustunlari maydon, satrlari esa yozuv deb ataladi.

2.2. So'rov (Query)

So'rovlar ma'lumotlarni tanlash, saralash, filtrlash va hisoblash uchun ishlatiladi. So'rovlar orqali kerakli ma'lumotlarni tez topish mumkin.

2.3. Forma (Form)

Formalar ma'lumotlarni qulay va tushunarli shaklda kiritish hamda ko'rish uchun xizmat qiladi. Bu foydalanuvchi bilan ma'lumotlar bazasi o'rtasidagi interfeysdir.

2.4. Hisobot (Report)

Hisobotlar ma'lumotlarni chop etish yoki taqdimot qilish uchun ishlatiladi. Ular rasmiy hujjat ko'rinishida bo'ladi.

3. MS Accessda ma'lumotlar bazasini yaratish jarayoni

Ma'lumotlar bazasini yaratish quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi:

Yangi baza yaratish;

Jadvallarni loyihalash;

Maydon turlarini belgilash;

Bog'lanishlar o'rnatish;

So'rov, forma va hisobotlar yaratish.

Bu bosqichlar orqali foydalanuvchi to'liq funksional ma'lumotlar bazasiga ega bo'ladi.

4. Ta'lim jarayonida MS Accessdan foydalanish

MS Access dasturi informatika fanini o'qitishda muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar:

Ma'lumotlar bazasi tushunchasini o'rganadi;

Mantiqiy fikrlashni rivojlantiradi;

Amaliy ko'nikmalarga ega bo'ladi.

Shuningdek, o'quvchilar kundalik hayotdagi ma'lumotlar (o'quvchilar ro'yxati, baholar, kutubxona ma'lumotlari) bilan ishlashni o'rganadilar.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, MS Access ma'lumotlar bazasini yaratish va boshqarish uchun qulay, sodda va samarali dastur hisoblanadi. U kichik va o'rta hajmdagi ma'lumotlar bilan ishlashda ayniqsa foydalidir. Ta'lim jarayonida MS Accessdan foydalanish o'quvchilarning axborot bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi va ularni zamonaviy axborot texnologiyalariga tayyorlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

Microsoft Office Access rasmiy qo'llanmasi.

Date: 19th December-2025

S. Sodiqov. Axborot texnologiyalari. Toshkent, 2022.

A. Qodirov. Ma'lumotlar bazasi asoslari. Toshkent, 2021.

www.microsoft.com

Informatika fanidan o'quv qo'llanmalar.

